

5 tips om burgers te betrekken

Gemeenten doen het steeds meer: loslaten, ruimte geven, taken overdragen aan burgers. Maar hoe doe je dit en wat levert het op? Vereniging Stadswerk Nederland en NVRD bezochten de afgelopen maanden verschillende voorbeelden in het land en zetten vijf tips op een rij.

Van oudsher is de gemeente verantwoordelijk voor het beheer van de openbare ruimte. Zij onderhoudt het groen, de wegen, het straatmeubilair en de speelplekken en zorgt dat het schoon en netjes blijft. Dit is belangrijk voor de bewoners die er spelen, lopen, fietsen of de hond uitlaten. Bewoners zien dan ook graag dat dit beheer goed gebeurt en zijn soms zelfs bereid daar actief aan bij te dragen, zeker als de gemeente - vanwege bezuiniging of koerswijziging - besluit minder te doen.¹ Tegelijkertijd neemt de gemeente steeds vaker de regierol en laat de uitvoering inclusief participatie van burgers over aan aannemers of de verzelfstandigde beheerorganisatie.

Dit alles betekent dat de rollen en taken van gemeenten, bewoners en professionals bij het beheer diffuser worden: per gebied, taak en in de tijd kan dit verschillen. Dit maakt het werk ingewikkelder maar ook interessanter! Inmiddels is er veel

Anneloes Voorberg
NVRD en Vereniging Stadswerk
Nederland

ervaring opgedaan en kunnen gemeenten en professionals veel van elkaar leren.

Tijdens goed bezochte werkbezoeken aan de gemeenten Eindhoven, Nieuwegein, Leeuwarden, Venlo en Rhoon en tijdens de werksessie in de gemeente Amersfoort namen 280 deelnemers van 68 gemeenten en andere bedrijven bij elkaar een kijkje in de keuken en deelden ervaringen en goede voorbeelden over beheren samen met bewoners. Er zijn veel tips uitgewisseld, waar we er nu vijf van uitlichten: hoe ga je als gemeente om met bewonersparticipatie bij het beheer van de openbare ruimte?

Tip 1: Waardeer het kleine

Het is mooi als burgers wat willen doen of een idee hebben. Initiatiefnemers zijn aan het begin erg enthousiast, grijp dit aan! Wees niet teleurgesteld als het bij een eenmalige actie blijft. Soms is het effect op andere terreinen onverwacht groot, zoals nieuwe sociale contacten. Laat blijken dat je de inzet waardeert door bijvoorbeeld elk jaar de vrijwilligers in het zonnetje te zetten, zoals in Nieuwegein gebeurt. Als je klein start, kan je bij succes altijd nog een volgende stap zetten.

Tip 2: Zoek de samenwerking met de uitvoerders

De uitvoering van het beheer wordt steeds meer door uitvoeringsorganisaties gedaan, met de gemeente in de regierol. Deze uitvoerders staan dicht op de praktijk en hebben daarmee korte lijnen naar de burgers. Zet hun kennis en vaardigheden in om burgers te betrekken. Dit kan via bestekken en aanbestedingen (zoals bijvoorbeeld in Leusden en Dordrecht). Geef hiervoor ook

UITGELICHT: BIJeenkomst STADSWERK-REGIO RANDSTAD

De Stadswerk-regio Randstad organiseerde de inhoudelijke werksessie 'Anders kijken naar burgerparticipatie'. Deze bijeenkomst sloot naadloos aan bij de regiobijeenkomsten van Stadswerk en NVRD die de leidraad vormen van dit artikel.

In een rollenspel werd een reëel bestaand burgerinitiatief nagespeeld uit de Amersfoortse wijk Nieuwland. Het opheffen van een speeltuin, het aanleggen van een moestuin, verbreding van de snelweg A1 en kap van een groot aantal bomen vanwege de kastanjabloedingsziekte waren de voornaamste ingrediënten. De uitkomsten van de verschillende teams werden vervolgens gespiegeld aan hoe het werkelijk is verlopen. Dat leverde veel interessante inzichten op. We geven de tien voornaamste hieronder puntsgewijs weer.

1. Luister vanuit respect naar elkaar
2. Wees transparant, helder en duidelijk
3. Weet wat elkaars belangen zijn
4. Durven loslaten - 'hoe kan het anders'
5. Begrip voor elkaars leefwereld
6. Betrokkenheid en wederzijds vertrouwen
7. Eigenaarschap bij bewoners
8. Begin klein, daar waar het kan (ook al is er maar een kleine groep bewoners actief)
9. Meer faciliterend en adviserend
10. Wees creatief!

Met dank aan Martin Visser (Vischi) en Annet Muller (LisAdvies)

ruimte in budgetten en flexibiliteit in de uitvoering.

Tip 3: Wees faciliterend

Een gemeente moet haar burgers faciliteren. Zeker als iemand met een idee komt, is niets zo vervelend

NABRANDER

Micha Giltay van de gemeente Nieuwegein, gastheer bij een van de werkbezoeken, heeft nog een welgemeende nabrander 'Wees enthousiast, merk de aandachtspunten op maar richt je aandacht vooral op de positieve zaken in het proces en draag dit uit. Vertel het verhaal door! Want alles wat je aandacht geeft, groeit. Dit werkt echt!'

als van het kastje naar de muur gestuurd worden. Luister naar het idee en zoek samen naar wat nodig is. Dit kan een contactpersoon zijn, een ingang tot subsidie of gereedschap. En misschien zelfs wel de mogelijkheid om de regie over het beheer als wijk over te nemen, zoals in Rhoon is gebeurd. Maatwerk en een positieve insteek is hierbij essentieel.

Tip 4: Formaliseer niet te snel

Een initiatief moet gewaardeerd en gefaciliteerd worden. Pas op niet te hard van stapel te lopen en de initiatiefnemers 'dwingen' om te formaliseren door een stichting op te richten of een hele papierwinkel in te vullen. Als er toch meer van komt, kan je altijd nog zoeken naar een juiste vorm waarin afspraken kunnen worden vastgelegd. In Nieuwegein werken ze daarom volgens de 'bouwblok-methode' waarbij stap voor stap taken kunnen worden overgedragen.

Tip 5: Samenwerken vergt andere inzet

Om met burgers en uitvoerders samen te werken aan de openbare ruimte, zijn bij gemeenten andere

capaciteiten en middelen nodig. Het is te simpel om te veronderstellen dat (delen van) het beheer overdragen een besparing oplevert. Het kost namelijk tijd en toch ook vaak nog budget (bijvoorbeeld voor communicatie). Ook de gevraagde competenties van gemeentebestuurders worden anders: van het maken en controleren van bestekken moet men nu in gesprek met bewoners en zorgen dat werkzaamheden goed worden afgestemd. Spannend, maar ook erg leuk!

Tot slot

Nederlanders vinden het beheer van de openbare ruimte nog steeds primair een verantwoordelijkheid van de overheid. De gemeente moet zorgen voor een schone, hele en vei-

lige openbare ruimte. Dat burgers hier af en toe taken (dan wel niet tijdelijk) van overnemen is prima, maar mag niet als vanzelfsprekend worden gezien. Maak duidelijke afspraken. Communiceer wat de gemeente doet en wat van de inwoners wordt verwacht. Neem je verantwoordelijkheid, wees duidelijk en doe wat je zegt.

Heeft u vragen of ideeën? Wilt u meer weten over de genoemde voorbeelden? Neem contact op via Anneloes.Voorberg@stadswerk.nl

Noot

¹ www.kennislabvoorurbanisme.nl/openbare-ruimte-veeggeven-aanburger-of-zelf-blijven-doen; Zie ook: www.stadswerk.nl/thema's/participatie

